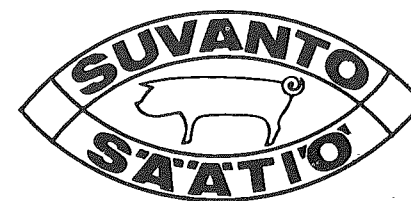

SUVANNON

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 3 1994

TOUKOKUU

Kesällä kerran...

Riiskan tyttöjä kesällä 1939 — kaikki nyt 70 vuotta täyttäneitä.
Vasemmalta Kirsti, Tyyne ja Anja. Suvannon takaa näkyy Kirvesmäkeä.

Lempäälä kutsuu

Lempäälässä valmistellaan jo kovaa kyytiä ensi kesän Sakkolan pitäjähuhlia. Lempäälän karjalaisten ja Haparaisten nuorisoseuran muodostama juhlatuimikunta on työssä karjalaisten puheenjohtaja Esko Kallosen luotsaamana.

Juhlapuhujaksi pitäjäjuhliin on lupautunut professori Kauko Sipponen.

Vuoden ja juhlan teemana on viimeisen evakkoonlähdon 50-vuotismuistot.

Luvassa on elokuun ensimmäisenä viikonvaihteena kaksipäiväiset juhlat, ja tietysti kummallekin päivälle, lauantaille ja sunnuntaille, odotellaan runsasta joukkoa sakkolalaisia ja heidän ystäviään. Majoitustilaakin Lempäälästä löytyy; Lempäälän kanavan kupeessa on hotelli Kanava ja Lipontien varressa muutaman kilometrin päässä keskustasta sijaitsee Hiidenvuolteen retkeilymaja. Molemmat tarjonnevat kohtalaisen edullista majoitustilaa — joten lauantain iltajuhlat nyt myös almanakkaan!

Iltajuhla järjestetään Lempäälän keskustassa manttaalitalolla; tarjolla tanssia, tarinointia ja hieman muutakin ohjelmaa.

Sunnuntaipäivä aloitetaan perinteiseen tapaan jumalanpalveluksella Lempäälän Pyhän Birgitan kirkossa. Sen jälkeen siirrytään Hakkarin koulukeskukseen.

Suvanto-Säätiö on päättänyt tarjota kaikille juhlaantulijoille lounaan kahveineen. Säätiö haluaa näin juhlistaa viimeisen evakkoonlähdon 50. vuotta ja tekee sen Sakkolan pitäjäjuhlien yhteydessä.

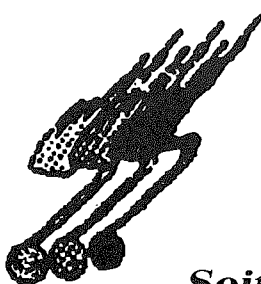
Joten — lämpimästi tervetuloa Lempäälään. Olisiko aika lyödä pitäjäjuhlien osanottajaennätys — josko nuorempi polvi pitäisi siitä huolen tulella myös runsain joukoin mukaan!

Kevätkukkaset muistomerkillä

Pääsiäisenä 2. 4. 94 sai kotipitäjän kirkon raunioilla oleva muistokivi suomalaiset pääsiäiskukat Samppa Viskarilta. — Muistomerkkiä tarvitaan aina. Tämä muistokivi Sakkolassa osoittaa sen, että olemme vahva heimokunta, me Sakkolan suomalaiset. — Silmissäni ilon ja surun kyyneleet. — SV.

Tervetuloa!

HIIDENVUOLLE

Lipontie 144, 37500 LEMPÄÄLÄ

Riitta Toivio

931 - 375 0489

949 - 627 134

Hinnat alkaen 45:—/vrk.

Soita ja kysy lisää!

Äitienpäivillä Haparaissa

Tämä kuva on otettu äitienpäiviltä Haparaisten nuorisoseurantaloon seinustalta. Kuvassa on Purpuan, Haparaisten ja Keljan äitejä. Kuvan lähettäjä Viljo Pitkänen ei ole varma, onko kuva vuodelta 1927 vai 1928.

Vuoden alussa Pitkäsen tietojen mukaan kuvan äideistä oli vielä elossa Anna Maria Kerminen, Helena Kallonen ja Rauha Pitkänen.

KOTISEUTUMATKAT SAKKOLAAN

10 hengen taksibussilla

- Majoitus Kiviniemessä
- Kiertoajelut
- Eräretket
- Kalastusretket

Vastuullinen matkanjärjestäjä: Matka Maailma

TAKSI MARKKU NUORA

Myllytie 58, 37370 Narva

Puh. 931-373 7221 • Autopuh. 949-331192

**Tervetuloa
viihtymään!**

HUONEET

230:— 1 hh

ja

280:— 2 hh

SISÄLTÄÄ
AAMIAISET

**HOTELLI
KANAVA**

Latotie 1, 37500 Lempäälä
Puh. 931-3753 700, fax 931-3753 545

Sietäis olla siistimpi

Sakkolassa, Lurpan Tuomaalassa, pidettiin karjanhoitokurssit 1900-luvun alussa. Opetukseen osallistujia oli myös lähikylästä.

Karvasen Pekko, runojen rustaaja, oli pyydetty tekemään kurssista kronikka, katsaus tapahtumiin. Pekko innostui aiheesta niin, että väänsi värssyn joka oppilaasta. Liekö tuo ollut kaikille mieltä myöten. Asianomainen näet joutui näytteille, kun Pekko esitteli hänet.

Kyl on Liisa lihava

ja valkia ko huntui.

Kyl se siinki sianrasva

tavallisest tuntuu.

Joutaisha se tuostaki

pois toinen puoli antaa,

jottei huoliais Ruuna raiskan

rauvakarvaa kantaa.

Karjalassahan miehen komistus ja naisen kaunistus oli olla pultsakka, punaposkinen ja valkiahonen. Alkusaie oli siten suorastaan kehumista. Samaa ei voitane sanoa seuraavan emännän esittelystä.

Sietäis olla siistimpi

ja hiukan näppärämpi.

Mut kyllähän se Antille

hyvin akaks välttää.

Vähemmäpä kyläukot

käyvessäsä kättäät.

Tärkeämpää kuin todenmukaisuus Pekolle oli runorytmi ja loppusoinnut. Antin emännästä tehty runo oli vain riimitelty riimi, joka ei pitänyt paikkaansa. Näin totesi Taimi Vuottilainen, jolle kurssikuulumiset oli kertonut hänen äitinsä Katri.

Mitkähän olisivat olleet itseni ilmeet Pekon pehmityksessä? Varmaan olisi hilse hikoillut ja pää punoittanut.

Hanna Kitunen

VUOSIA TÄYTTÄ-NEITÄ

91 VUOTTA täytti 29. 4. 1994 Emma Lopenen o.s. Kallonen Kurussa. Hän on syntyisin Sakkolan Lapinlahdesta, ja on korkeasta iästään huolimatta liikkuvainen ja pirteä Kurun Kunnalliskodissa asustaessaan.

90 VUOTTA täytti 22. 4. 1994 Lempi Naskali, o.s. Heikkinen, Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lapinlahti.

75 VUOTTA täytti Reino Nuora 25. 3. 94 Lempäälän Kuljussa. Nuora on lähtöisin Haparaisista. Lempäälässä hän harjoitti maanviljelyä Kukkolan kartanosta ostetulla maatilalla eläkkeelle pääsyynsä saakka. Nuora osallistui myös molempiin sotiin rintamajoukoissa ja haavoittui

vaikeasti. Sotilasarvo kersantti. Reino Nuoran harrastuksena on ollut metsästys.

75 VUOTTA täytti asemamies Kaarlo Kuuppo 4. 4. 94 Lempäälän Hollossa. Kuuppo palveli Valtion Rautateitä Tampereen asemalla 34 vuotta, jolloin jäi täysinpalvelleena eläkkeelle. Talvi- ja jatkosodan loputtua ja 5 vuotta tällä saralla palvelleena hän pääsi kersanttina siviiliin. Kotikylä on Vilakkala. Kuupon harrastuksia ovat kuorolaulu, jota hän on harrastanut jo 47 vuotta. Tärkeää on myös toiminta Lempäälän Karjala-seurassa.

60 VUOTTA täytti 12. 3. 1994 Jorma Kalevi Laamanen Pirkkalassa, hänen kotikylä Sakkolassa oli Sipilänmäki.

60 VUOTTA täyttää 1. 6. 1994 Jouko Karjalainen Vantaalla. Vanhemmat Vieno ja Viljo Karjalainen Sakkolan Lapinlahdelta.

Kalervo Paukkua muistellen

Kelloseppä Kalervo Paukku syntyi 25.11.1919 Metsäpirtin Kirvesmäessä, joka paikka tuli kuuluisaksi Talvisodan taisteluista. Paukun kotitalon kaivo sai Yrjö Jylhän kirjoittamaan "Kaivo" runonsa.

Kalervo Paukun syntymäkotona oli tavallinen metsäpirttiläinen pienviljelystila, jossa jo lapsesta alkaen oli aloitettava työnteke. Niinpä Kalervon varttuessa paimenen ikään hän joutui paimeneksi Tapparin kylään aivan rajanpintaan. Jännitystä ja pelkoa aiheutui karjan ylittäessä valtakunnan jo siihen aikaan rauhattoman rajan.

Kalervo aloitti opintiansa Terenttilän kansakoulussa, joka oli Talvisodan ankarimpia taistelupaikkoja. Koulun jälkeen Kalervo meni Kiviniemen kelloseppäoppilaksi jolla alalla menestyi hyvin. Kun Talvisota syttyi, joutui kotipaikka Kirvesmäki ja oppipaikka Kiviniemi etulinjaan tulen alle. Kalervo hakeutui vapaaehtoisena Suojeluskunnan poikaosastoon Pyhäjärven jälle desanttitorjuntaan, jossa hän erikoisesti kunnostautui. Kotiseudun menetyksen jälkeen Kalervo joutui asevelvollisuutta suorittamaan ja jatkosotaan, haavoittuen Syvärin taisteluissa.

Sodan aikana Kalervo avioitui ja perusti sodan jälkeen kelloseppäliikkeen Nokian kauppalaan. Hän laajensi liikettään: se näkyy tänä päivänäkin Nokialla perheen poikien jatkaessa isän ammattia kello- ja kulta-seppäliikkeillään Nokian keskustassa.

Kalervo osallistui Nokian yrittäjien, Karjala-seuran, Sotaveteraanien ja urheilijain toimintaan.

Varsin ansiokkaasti Kalervo Paukku harrasti syntymäseutunsa Metsäpirtin ja erikoisesti Kirvesmäen historian julkistamista.

Hän oli perustamassa "Kirvesmäkikerhoa" ja julkaisi useita kirjoja,

voittaen kirjallaan "Kirvesmäki, helmi Karjalan kruunussa" ensimmäisen palkinnon Kansanperinteen Seuran kirjoituskilpailussa.

Erikoisen ansiokkaasti Kalervo Paukku toimi Taipaleen taistelualueella Talvisodassa jääneiden tuntemattomien sankarivainajien hautapaikan hakemisessa. Hän löysi vanhan valokuvan avulla sinne v. 1942 jääneen 124 sankarivainajan tuntemattoman hautapaikan. Hän oli pystyttämässä tälle paikalle "Taipaleenristiä", toimien kolme vuotta lipunkantajana suomalais-venäläisten sotaveteraanien ystävyysjuhlassa Taipaleen taistelupaikalla. Sotavainajien ensikesän etsintäryhmän oppaaksi aiottu tehtävä jäi nyt Kalervon poismenon johdosta.

Kalervo Paukussa menetimme rakkaan sukulaisen, hyvän ystävän, tarmokkaan karjalaisen miehen.

Heikki Karttunen

KUOLLEITA

Kalervo Paukun muistolle

Lehteä lukiessa saa kokea kaikenlaista. Mutta järkytys on joskus ylitsevuotavainen, siinä ei tahdo uskoa näkemäänsä oikeaksi, ja kun monta kertaa lukien niin jopa järkytys iskee: että on lähdetty autuaammille metsästysmaille, tuttu ystävällinen ihminen.

Järkytys iski sydänjuuria myöden ja tunsin silmien sumenevan kertaheittolla.

Ja siunattu Kirvesmäen kerho, johon ajettiin Kalervon kanssa ja jopa kylvettiin mitalisateessa.

Tämä pois lähtösi pysäytti kokonaisuudessaan ajatuksenjuoksuni. Mutt Jumalan töitä ei kukaan tutki. Valokopit vain kevätaivaalla muistoa si julistavat, kun katselen niiden kulkua.

Kirvesmäen kerholaiset, painakaa pääne ja olkaa hiljaa, sillä joukotamme on riistetty elämän viljaa. Muistakaamme hänen lähtöään kaikella kunnioituksella, ja Jumalan siunauksella.

Tämä nuoruuden kotiseutu Kirvesmäki oli vain pala isänmaata, pala Mannerheimin linjaa.

Painakaamme päämme olkaamme hiljaa sankarimiehes kallista viljaa, isänmaan lunnaat, Jumalan viljaa.

Kiitämme Kalervo Paukun muistoa aina. Kirvesmäen kerho, se mieles paina.

Kerhostamme on ystävä poissa, tuntuu kun ei enää kello käy. Ei suakaan autokyytiä antamaan tulevan näy.

Kirvesmäen tyttö

Sulo Patja, syntynyt 16. 9. 1916 Sakkolassa, kuoli 13. 2. 1994 Turussa. Mv. Sulo Patja oli ErP6:ssa taistellut, Taipaleessa haavoittunut sotaveteraani ja -invalidi. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Lapinlahti, viimeinen kotipaikka Punkalaidun.

KUOLLEITA

Leo Fjalar Kerminen, syntynyt 24. 10. 1921 Sakkolassa, kuoli 26. 1. 1994 Punkalaitumella. Leo Kerminen oli kp-miehenä Valkeasaaren puolustustaisteluihin ja Suursaaren valtauksen osallistunut sotaveteraani. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen.

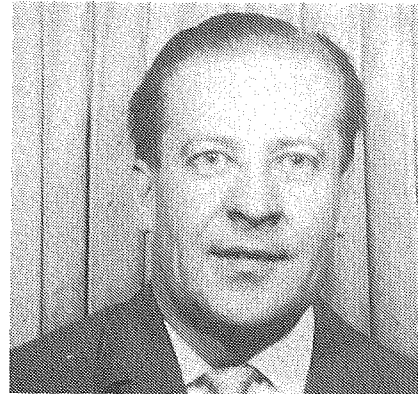

Aino Sylvia Rastas, o.s. Kiiski, kuoli 14. 10. 1993 Huittisten terveyskeskuksessa. Hän oli syntynyt 30. 1. 1913 Sakkolassa Riiskan kylässä. Siunauksen toimitti Punkalaitumen kirkossa 23. 10. 1993 kirkkohera Klaus Malmivaara.

Lämminhenkinen musiikkipainotteen muistotilaisuus vietettiin seurakuntatalossa. Kuorolaulu oli Aino Rastaa pitkäaikaisena harrastuksena. Hän lauloi elämänsä aikana monissa eri kuoroissa ja ääni soi vielä kauniina hänen veisatessaan virsiä viimeisinä elinvuosinaan.

Samasta Riiskan kylästä löytyi

myös aviopuoliso ja sotien jälkeen kotipaikaksi tuli Punkalaidun, jossa hän hoiti maatalon emännyyttä. Lapset ja lastenlapset muistavat kaihoten mummon paistamia piirakoita, kakaroita ja ruisleipää. Häntä jäivät lähinnä kaipaamaan aviopuoliso, kolme tytärtä puolisoineen, kuusi lastenlasta ja yksi lastenlastenlapsi.

Risto Rauni Kuisma, syntynyt Sakkolassa 15. 7. 1935, kuoli Jyväskylän keskussairaalassa 18. 2. 1994.

Siunaustilaisuus oli Äänekosken kirkossa 4. 3. lähiomaisten läsnäollessa ja muistotilaisuus seurakuntakodissa. Kaksi siskoa ja veli perheineen jäivät Ristoa muistamaan.

Maanviljelyskoti Sakkolan Luprankylässä oli Ristoveljen kasvupaikka lapsuudessa ja nuoruudessa. Äiti kuoli kun Risto oli 7-vuotias. Elämä jatkui isän, siskojen ja veljien kanssa. Talvisodan evakkotie vei perheen Kylmäkosken kautta Länsi-Teiskon Hannun tilalle. Karjalan vapauduttua palattiin takaisin kotiseudulle Lupran kylään. Nuoren pojan voimia koeteltiin kun isän ja siskojen kanssa tehtiin talon työt, sillä viisi veljeä olivat sotapolulla. Hyvät muistot jäivät kotiseudulta sodankin ajalta.

Toinen evakkotaival vei Riston kotiperheen kanssa Äänekoskelle, josta löytyi Koiviston kylästä Lahtentaan tila. Elämä jatkui tavalliseen tapaan maanviljelystyössä. Asevelvollisuus tuli suoritettua ja lukukausi Sairalan Evankelisessa opistossa, joka nyt toimii Iitin Perheniemessä. Laukaan Vehniän kylästä Risto-veli osati sekatavarakaupan, josta hänelle

avautui elämän tehtävä yli 30 vuodeksi aina kuolemaan asti. Vehniän kyläläiset muistelevat Risto-veljeä kiitollisin mielin.

Opiston elämässä veljeni sai pysähtyä Katekismuksemme kysymyksen eteen, mikä on ihmisen kallein asia: ”Ihmisen kallein asia on tulla tuntemaan Jumala ja Vapahtaja ja Jumalan ja Vapahtajan tuntemisen kautta saada iankaikkinen elämä.” Tässä toivossa me Risto-veljeä lähinnä muistelemme; Anna-Liisa ja Kerttu-siskot ja tämän kirjoittaja Eero-veli.

Martta Naskali, syntynyt 14. 1. 1909. Kuoli 19. 12. 1993 Hollolasassa. Hän oli lähtöisin Sakkolan Haitermaasta.

Isän muistolle

Paavo Viljam Rastas kuoli Tampereella lokakuun 28. p:nä 1993. Hän oli syntynyt Sakkolan Riiskassa 17. p:nä marraskuuta 1906.

Ennen sotia hän viljeli kotitilaa yhdessä vaimonsa Selman (os. Laamanen) kanssa sekä suoritti sähköasennustöitä maanviljelyn ohessa. Sotien jälkeen hän asettui asumaan Punkalaitumelle, missä toimi vuosikymmenet maanviljelijänä. Saatuaan rakennetuksi tilan ja raivatuksi pellot hän kunnosti tilan hyvätuottoiseksi erikoistuen sokerijuurikkaan viljelyyn, mistä hänelle myönnettiin useita kunniamainintoja. Tilanhoidon ohessa hän jaksoi ja ennätti toimia lukuisissa luottamustehtävissä sekä yhteiskunnan, liike-elämän että yhdistysten sektoreilla mm. Punkalaitumen kunnanvaltuustossa, verolautakunnassa, Kiertolan koulun johtokunnassa, Jalasjoen Osuuskassan hallituksessa aluksi jäsenenä, mutta viimeisen vuosikymmenen puheenjohtajana. Aivan erityisellä lämmöllä ja uutteruudella hän toimi kyläkunnan asioiden edistämiseksi pyrkimällä lujittamaan naapurusten välistä yhteistyötä ja ystävyyssuhteita, jota kautta kulmakunnalle pian saatiin sähkö, yksityistie saatiin luovutetuksi valtion hoitoon yms. Samalla hän

toimi Eteläisen PVY:n johtokunnassa sekä monissa muissa yhdistyksissä ja yhteisöissä. Johdonmukaisesti hän edusti karjalaista syntyperäänsä niin kodissa kuin sen ulkopuolellakin.

Isämme siunaustilaisuus oli 5. 11. 1993 Vatialan kappelissa. Siunauksen toimitti pastori Juha Heikkilä. Lähiomaisten ja muiden sukulaisten ja laajan ystäväpiirin kukkatervehdysten jälkeen jättivät viimeisen tervehdyksensä myös veteraaniveljet ja Sakkolan Sotainvalidit urkujen soittaessa ”Veteraanin iltasoittoa”. Muistotilaisuus pidettiin Härmälän seurakuntasalissa, missä pastori Juha Heikkilä puhui ja hartaan musiikin säestämisestä huolehti Unto Nieminen.

Jäimme kiitollisuudella muistamaan rakasta isäämme.

Aulis

Riiskan Rastaita neljässä sukupolvessa vuonna 1986: Viljam, Aulis, Jussi ja Aleks.

Neljässä polvessa

Martti Karonen, Maire Kanervisto, o.s. Karonen, Jari Kanervisto ja Rasmus Hermann. Jarin isovanhemmat, Sakkolan Sipilänmäeltä. — Kuva otettu kastetilaisuudessa 20. 3. -94. Kasteen suoritti kappalainen Aaro Eerola. Rasmus kastettiin isoisomummon Liisa Karosen, o.s. Laamanen, lapsuudenkodin pihassa Sipilänmäellä olevan kaivon vedellä jonka toimme viime käynnillä Sakkolassa, kertoo Maire Kanervisto.

Kerttu Pulakan muistolle

Kerttu Eeva Pulakka, os. Kurikka, syntyi Sakkolan Petäjärvellä 22. 8. 1914. Kuoli Valkeakosken sairaalassa 13. 2. 1994.

Petäjärvellä alkoi Kertun ja Viljon yhteinen elämäntie, johon suuren muutoksen jo muutaman viikon kulluttua aiheutti sota ja evakkotie. Urjalan ”Keimlasta” löytyi koti, joka on ollut heidän elämänsä keskipisteenä.

Kertun elämässä olivat koti ja perhe asioita, joitten hyväksi hän pääsiallisesti elämäntyönsä teki. Luonnonläheisyys antoi voimaa ja uskoa tulevaisuuteen.

Nuoruusvuosina tutuksi tulleet harrastukset saivat hänet osallistumaan uusillakin asuinsijoilla erilaisiin yhdistyksiin ja seuroihin. Näiltä uusilta asuinsijoilta löytyi myös suuri ystävien joukko. Urjala olikin hyvä kotiseutu, vaikka juuret olivat syntymäseudun Karjalassa, minne ajatukset usein kulkivat.

Sakkola syleilyssä Suvannon sukumme kehto unohtumaton lempeät lehdot, laaja viljamaa vieläkin hengen viljaa kasvattaa. Soi sävel silloin kauniimmin ja laulut laulettiin kirkkaimmin. Ei kannel kauan soinut ei, kun kohtalon käsi kotimme vei.

Kerttua kaipaamaan jäi perheen lisäksi suuri ystävien joukko.

Valtuuskunta koolla

Suvanto-Säätiön valtuuskunta piti vuotuisen, keväisen kokouksensa Lempäälässä huhtikuussa. Ohessa toimintakertomus vuodelta 1993.

Valtuuskunta kuuli myös tilikertomuksen; ylijäämää reilut 35 000

markkaa. Tileistä myönnettiin tili- ja vastuuvapaus. Myös Suvannon Seutu -lehden tilit hyväksyttiin.

Kokous tiesi lisäksi jäsenvaihdoksia. Hallituksen jäsenistä Eino Koiranen oli pyytänyt eroa terveydellisistä syistä, hänen tilalleen valittiin Nasali Ulvilasta.

Eero Kurikka halusi niinkään vetäytyä valtuuskunnasta terveydellisten syiden takia. Kurikan tilalle val-

tuuskunnan puheenjohtajaksi nimettiin Hannu Paukku ja varapuheenjohtajaksi Paukun paikalle Samppa Viskari. Kurikan tilalle valtuuskunnan jäseneksi nimettiin Marjo Ristilä. Usko Koirasen varajäseneksi valtuuskuntaan valittiin Lauri Lamppu.

Tilejä tarkastavat edelleen Terttu Nahkola ja Kauko Virolainen, varalla Tuula Laitinen ja Jaakko Valkonen.

Kertomus Suvanto-Säätiön toiminnasta 1993

Säätiön 47. toimintavuotta leimasi moninaisten neuvottelujen käymisen Sakkolan kirkon raunioille pystytetyn muistomerkkin, suunnittelun, pystyttämisen, vastaanottamisen ja paljastustilaisuuden järjestämiseksi. Monien viiveiden ja epämääräisyyksien ja varsinkin nykyisen Sakkolan paikallishoidon passiivisen kannan takia neuvottelut olivat hankalia ja epämiellyttäviäkin. Ilkivaltaakin koettiin, patsas oli suistettu paikoiltaan silloin, kun oltiin paljastustilaisuutta suunnittelemassa. Paljastustilaisuus kuitenkin voitiin pitää heinäkuun 9. päivänä 1993. Sakkolalaisia oli tilaisuudessa n. 150 henkeä. Paikallisista kutsutuista oli paikalla vain muistomerkkin suunnitellut ja pystyttämisen hoitanut Vladimir Chertilin puolisoineen sekä nykyisen Sakkolan miliisi Leonid Osipov, joka oli avustanut merkkiä ympäröivän kummun rakentamisessa.

Tilaisuudessa puhuivat ev. Arvo Räisänen, pastori Leena Repo sekä säätiön edustajana Yrjö Raaska. Sakkolalaisten kukkalaitteen veivät Elli Pulakka, Esko Kallonen ja Eero Kurikka viimeksimainitun puhuessa. Veisattiin virret 178 ja 195. Erinomaisena tulkkina ja yhteismiehenä toimi Arvo Räisänen koko hankkeen ajan.

Sakkola-juhlan järjestivät onnistu-

neesti Vesilahden Karjalaiset. Juhlapuhujana fil.tohtori Helka Urponen, syntyperältään Sakkolan Petäjärveltä. Juhlaväkeä n. 600 henkeä.

Valtuuskunnan kokous pidettiin 27. 3. Puheenjohtajaksi valittiin Eero Kurikka. Valtuuskunnan pitkäaikainen varapuheenjohtaja, säätiön perustamisesta lähtien valtuuskuntaan kuullut Uno Pulakka ilmoitti, ettei enää ole käytettävissä säätiön tehtäviin. Varapuheenjohtajaksi valittiin koulutoimenjohtaja Hannu Paukku. Muut valtuuskunnan jäsenet ovat: Eila Aro Espoosta, Usko Koiranen Valkeakoskelta, Aulis Rastas Punkalaitumelta, Martti Karonen Tampereelta, Pertti Lopenen Pirkkalasta, Samppa Viskari Orivedeltä, Maija-Liisa Mäkelä Jämsästä, Aaro Viskari ja Esko Kallonen Lempäälästä ja Yrjö Raaska Vesilahdesta.

V. 1992—94 valittuun hallitukseen kuuluvat: Pj. Yrjö Raaska, varapj. Esko Kallonen sekä Esteri Lopenen, Eino Vanhanen ja Eino Koiranen. Varajäsenet: Elli Pulakka, Anneli Kuisma ja Samppa Viskari.

Tilintarkastajat: Terttu Nahkola, Kauko Virolainen, varalla Jaakko Valkonen ja Tuula Laitinen.

Suvannon-Seutu on ilmestynyt ensi kertaa 8 kertaa vuodessa, päätoimittajana Marjo-Ristilä Toikka.

Avustuksia myönnettiin kolmelle Sakkola-puvun hankkijalle 500.— kullekin, Äiti-Karjala sankarivainajien muistomerkkitoimikunnalle 20.000.— ja Laina Huuskalle 1000.— runokirjan toimittamiseen.

Ostettiin 3 kpl Ylläsjärven Tunturirhotellin osakkeita 1000.—.

Toimikauden aikana kuoli, säätiön perustajajäsen ja ensimmäisen hallituksen toimielias edustaja, Helmi Uosukainen.

Säätiön varat on sijoitettu Lempäälän Osuuspankin kautta. Korkojen ja sijoitusehtojen usein muuttuessa on jouduttu käyttämään eri sijoitusmuotoja ja löytämään edullisimmat sijoituskohteet.

Korkojen raju aleneminen tulee heikentämään taloudellista tulosta, joka kuitenkin pysyy kohtalaisen hyvänä. Tilinpäätös vuodelta 1993 osoittikin 35 000 markan ylijäämää.

Karjalan-Liiton kokouksissa ovat säätiön edustajina olleet Yrjö Raaska ja Eila Aro. Äiti-Karjala muistomerkkin paljastustilaisuudessa Pertti Lopenen. Er. P 6 vuosijuhlissa Eero Kurikka, Esko Kallonen ja Yrjö Raaska.

Vesilahti 20. 3. 1994

Säätiön asiamies **Yrjö Raaska**

Virpojaiset — varhaiskevään perinnetapahtuma

Iloisia virpojaisia vietettiin Virkki-Käsityömuuseossa palmusunnuntaina. Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki ja rouva Ritva Vaarna virpoivat vieraat heti heidän sisään astuttuaan.

Tervehdyspuheessaan Tyyne-Kerttu Virkki ilmaisi suuren ilonsa siitä, että tasavallan presidentin puoliso, rouva Eeva Ahtisaari oli saapunut tilaisuuteen. Puheensa lopussa hän kertoi Karjalan Nuorten ryhmän huolehtivan pääasiassa ohjelmasta.

Puheenjohtaja Ritva Vaarna aloitti ensin puhumalla virpomisesta sanoen mm. — Tutkijat ovat olleet yksimielisiä siitä, että virpomistapahtuma liittyy toisaalta ikivanhan kansanuskon ilmiöihin, toisaalta kirkolliseen perinteeseen. Virpovitsoilla ja pajunoksilla on haluttu muistuttaa Jeesuksen ratsastamisesta aasin varsalla Jerusalemiin kansan levittäessä hänen tielleen palmunoksia.

Vanhan kansanuskon mukaan virpomisella on mystisiä vaikutuksia, kuten perheonnen, menestyksen, terveyden, pitkä iän, hedelmällisyyden saavuttamista, hyvien miniöiden ja vävyjen saamista taloon j.n.e. Virpoja luettiin valmiita, tunnettuja loruja tai hän voi myös riimitellä niitä itse tilanteen mukaan. Voi kiittää jostain erittäin hyvästä työstä tai moitita, jos oli jotain ”hampaankolossa”.

Ennen viime sotia virpominen kuului lähes yksinomaan karjalaiseen elämänmuotoon, mutta sotien jälkeen se on levinnyt muualle Suomeen siirtokarjalaisten myötä.

— Ritva Vaarna kertoi seurastaan mm.: — Nuorisoseura Karjalan Nuoret r.y. on perustettu Viipurissa 75 vuotta sitten. Toiminta oli siellä hyvin aktiivista. Sotien jälkeen seura evakuoitui Helsinkiin, jossa on ollut vilkkaampia ja hiljaisempia toiminnan aikoja. Tällä hetkellä on aktiivi-

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki virpoi presidentti Martti Ahtisaaren poissaolevana ja ojensi virpovitsan rouva Ahtisaarelle, jonka hän oli virponut jo ovelta.

sia jäseniä noin 300. Seuralla on eri toimintaryhmiä, nuorin on Tömistäjät, ikärakenne 3 v.—10 v., joka on nyt täällä ohjaajansa Anja Holopaisen johdolla. Saimme nähdä heidän esittävän keväisen keveitä, kauniita kansantansseja ja laululeikkejä. Säestäjänä toimi seuran taiteellinen johtaja Rainer Maunula.

Vanhan tavan mukaan Tyyne-Kerttu Virkki kehoitti läsnäolijoita lukemaan virpovitsoihin liitetyt tekstit. Rouva Ahtisaari aloitti: Virpoi, varpoi, vitsat käyvät: tulevaisuus vuoksi tuoreeksi, terveeksi: kui monta urpoa, nii monta nuuttii, kui monta varpoa, nii monta vaskoa, kui monta lehtii, nii monta lehmeä. Muut tilaisuudessa luetut lorut olivat hyvin samantyyllisiä.

Mutta palmulauantai-iltana kuulin Vuokko Lönnforsilta inkeriläisen lorun, jota en ollut ennen kuullut: ”Mie se virvon viisahasti, taputtelen taitavasti, rahan eestä rapsuttelen, munan eestä muksuttelen, viikoks’ velkaa, kauemmaks’ ei kelpaa.”

Kahvipöydän ääressä viehättävä

kunniavieraamme, rouva Eeva Ahtisaari keskusteli kanssamme ja vastaili kysymyksiimme. Päivän teemassa pysyäksemme halusimme kuulla, oliko hän virponut lapsena? Vastaus oli kielteinen, koska presidentinrouvan syntymäseudulla ei ollut sitä tapaa.

Kysymykseen, kuinka hän oli viihtynyt uudessa, korkeassa asemassaan, hän vastasi: — Hyvin mielenkiintoista, mutta kiireistä. Kaksi valtiovierasta kävi maaliskuun alkupäivinä, Venäjän pääministeri Viktor Tšernomyrdin 11. 3. ja Viron pääministeri Mart Laar 15. 3. ja uusia on tulossa. Heti huhtikuun alussa on maaseutukierros ja pian sen jälkeen valtiovierailu Ruotsiin.

Kun tiedustelimme, minkälainen akustiikka on presidentin virka-asunnossa, olihan siellä aivan äskettäin jazzkonsertti, hän vastasi sen olevan hyvän. Tarkoituksena on vastaisuudessaakin järjestää konsertteja ensisijassa klassisen musiikin alalta.

Rouva Eeva Ahtisaari valloitti meidät kaikki ystävällisyydellään ja välittömyydellään.

Aili Tuhkanen

Sakkolalaiset seurat toimivat

Sakkolan KK:n nuorisoseura ja voimistelu ja urheiluseura Sakkolan Jäntevä sekä Sakkolan sotainvalidit ja -veteraanit viettivät urheilu- ja ulkoilupäivää 5. maaliskuuta 1994 Karosen hiihtokeskuksessa Tampereella. Osanotto päivän tapahtumiin, hiihto- ja kävelykilpailuihin oli hyvä. Palkintotuomarit kiittävät osanottajia rehdistä kilpailusta, sekä palkintojen lahjoittajia arvokkaasta avusta seurojen toiminnassa.

Samassa paikassa kilpailujen jälkeen pidettiin Sakkolan sotainvalidien ja -veteraanien kerhon vuosikokous.

Kokouksen avaus: Kerhon puheenjohtaja Martti Karonen toivotti kokousedustajat tervetulleeksi ja avasi kokouksen. Hänet valittiin myös kokouksen puheenjohtajaksi. Kokous katsottiin laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Pöytäkirjan kokouksessa laati kerhon sihteeri Aune Karonen.

Kun kuultiin selvitys kerhon tileistä, ja luettiin tilintarkastajien lausunto, myönsi kokous vastuuvapauden tilivelvollisille, sekä edellisen vuoden toiminnasta johtokunnalle.

Toiminta jatkuu: Kerho päätti jatkaa toimintaansa, ja valitsi johtokuntaan puheenjohtajaksi Martti Karosen, varapuheenjohtajaksi Risto Jääskeläisen, sekä sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi Aune Karosen. Muut johtokunnanjäsenet: Aarne Naskali Lempäälästä, Lauri Lamppu Valkeakoskelta, August Viskari Lempäälästä, Kaarlo Huuska Kangasalta, uutena jäsenenä Väinö Tenkanen Vantaalta.

Tilien tarkastajiksi valittiin Laila Huuska ja Irja Lamppu.

Kuluvan vuoden toimintasuunnitelma: Kokoukseen osallistui kutsutuna Tv 2:n edustaja Raimo Mikkola. Raimo Mikkola on mukana tuotamassa Tv-sarjaa "Metsolat". Kuten tiedämme, on pääosan esittäjä Antti

Antti Metsolan kotitilan ulkorakennukset nykykunnossa. Vieläköhän Antti muistaa?

Metsola "Sakkolan" poikia. Nyt, tulevana kesänä Antti Metsola vaimoineen tekee kotiseuturenk "synnyinseudulle" Sakkolaan, ja käy katso-massa "kotiaan" Haparaisten kyläsä.

Raimo Mikkola pyysi että ryhmä Sakkolan sotainvalideja sekä -veteraaneja osallistuisi matkalle Antti Metsolan seuraksi. Kotiseuturenki tehdään 20—22. kesäkuuta 1994. Kokous päätti yksimielisesti osallistua Antin kotiseutumatkaan.

Muuta toimintaa: Sakkolan Sotainvalidit ja veteraanit osallistuvat perinteisesti yhteistoimintaan Kirkonkylän nuorisoseuran, sekä urheiluseura Jäntevän kanssa. Samanlaisesti Metsola-retken kanssa kesäkuun 19—22. 1994 Nuorisoseura tekee kotiseuturenk, jolloin pidetään evakkotaipaleen 50-vuotismuistojuhlat Sakkolan kirkon raunioilla.

50-vuotta sitten 9. kesäkuuta, v.1944 kun vihollisen suurhyökkäys Kannaksella alkoi, oli Suvannon pohjoispuolen kylätkin tyhjennettävä siviiliväestä.

16. kesäkuuta olivat Taipaleen suunnasta tulevat pakolaiset ehtineet

Sipilänmäelle. Tavallista vilkkaampi liike aholla aiheutti sen, että vihollisen maataistelukoneet alkoivat pommittaa kylää, ja matalalla lentävät koneet tulittivat konekiväärein misä vain liikettä näkyi. Suuremmilta ihmisuhreilta kumminkin säästyttiin.

Samana iltana 16. 6. tyhjennettiin Sipilänmäen kylä pakolaisista ja heidät lastattiin poikkeuksellisesti junaan Voloskassa, jossa rataleikkauksessa oli parempi suoja mahdollista ilmahyökkäystä vastaan, ja olihan Sakkolan asemanseutu pommitettu käyttökelttomaksi jo aiemmin.

Voloskasta lastattiin kaksi pakolaisia täynnä olevaa pitkää junaa sinä iltana. Näin evakkotaival Sakkolan ihmisille alkoi, ja on nyt kestänyt puolvuosisataa.

Muistotilaisuudet veteraaniveljille: Osastomme toimintaan on nämä vuosikymmenet kuulunut ajatus, että veljeä ei jätetä. Joukostamme poistuneiden sotainvalidi tai veteraaniveljien muistoa on kunnioitettu heidän viimeisellä matkallaan aina silloin, kun vain olemme siitä tiedon saaneet, tai sitä on meiltä toivottu.

Kulussa oleva vuosi on ollut

Kevättuntuja

*Kevähän tulevan tunnen,
kirkkahana kiiättävän,
hohtavan, helottelevan,
lämpimänä läikähtävän,
kevähän, sulo kevähän,
maan-ilo ihanasilmän:*

*Jo on lampahat pajuissa,
valko-urvut varvikoissa,
raakkui jo varis varahin,
aamu koitti aikasehen,
kaksin juoksevat jänikset,
kaksin revot retkeävät!*

Kevähän tulevan tunnen:

*päivin jo vesi heraili,
seinustoilla seisoei,
räystäs jo rivitti piikit,
kasvatteli jää-purahat,
tie kalttui, lumi oheni,
pelloilla näkyivät pälvet!*

Kevähän tulevan tunnen:

*kiurun jo livermän kuulin
sini-ilmoilta, ihanan,
jäällä on sinertävät läikät,
teillä kulkijat iloiset,
kylillä varainen kolke,
teerten metsillä kuherrus,*

*kurjet soilla loilumassa,
liikkumassa jäät jokien.*

*Tunnen jo tulon kevähän,
tunnen kesän kerkiävän:*

*vuokot on ujoilemassa,
nurmi nuori nousemassa,
kukkuvat kevätkäköset,
linnut herket helskyttävät,
katsovi kevättä päivä,
kirkas maata, maisemata,
kuni mointa morsianta,
lemmittyä lempeäistä,
lapset ei pysy tuvassa
eikä vouhat vuotehessa,
maat sulaa, vedet valuvat,
suvitunnot tulvahtavat,
metsissä kevätviherry,
kevänto ihmisillä,
paisui jo povi iloista,
täytyi mieli toivehista,
on kuin usko uutumassa,
elämä ehoamassa,
kuni huolet hukkumassa,
painavat pakoamassa,
tieltä ilon, luota toivon,
edestä keväisen uskon.*

Aleksanteri Aava

IEVALOISTEN
(1780—1854 eläneen Aapro Eevan jälkeläisten)

SUKUKOKOUS

pidetään su 12. 6. 1994 klo 12.00 alkaen Oriveden Naappilan kylässä, noin 6 km kaupungin keskustasta Kangasalle päin. Kokoonnutaan Kesä-Ufoon, josta siirrytään Naappilan koululle. Sääntömääräisten vuosikokousasioiden lisäksi nautitaan ohjelmasta ja ruoasta (25 mk). Ennakkoilmoittautumiset 3. 6. mennessä Mirja Saloselle, Majurink. 4, 35100 ORIVESI as.; (931) 334 0160.

Tervetuloa!

Sukuneuvosto

SAKKOLAN JUHLAT 1994 LEMPÄÄLÄSSÄ

Kaksipäiväiset
pitäjäjuhlat
vietetään
6.—7. 8. 94.

TERVETULOA
iloiisiin juhliin
LEMPÄÄLÄÄN!

Lempäälän Karjalaiset ja
Haparaisten nuorisoseura

Viimeinen aamuni synnyinkotini pihapoluilla

Aamu viimeinen päivä marraskuuta 1939. Synnyinkotini sijaitsi tuolla puolen Taipaleenjokea. Seutu lieene tullut tutuksi sen ajan nuorille miehille, jotka puolustivat tätä rakasta isänmaatamme. Niin moni uhrasi kaikkensa. Jäljelle jääneet ovat ikääntyneitä, kuten minäkin.

Olin silloin 17-kesäinen, nuoruus ihanimmillaan. Olin sinä aamuna yksin kotona omaa väkeä. Edellisenä iltana isä haki minut kotiin rajavartiotalolta. Olin siellä ompelemassa ja ruokaa laittamassa sotilaille. Isä oli myllyreissulta tulossa.

Vanhempani lähtivät aamulla kuuden aikaan Käkisalmeen, kun äitini sydämessä oli jotain havaittu ja asia vaati jatkotutkimuksia. Eivät aavistaneet, mitä tunnin päästä kuului.

Oli minulla kaverina 15-vuotias pikkuserkku Sauli Pohjalainen Sakkolan Kiviniemestä. Hän oli meillä isän apulaisena, kun veljeni oli siellä, missä muutkin nuoret miehet.

Lisäksi oli meillä kuusi henkeä evakkoja ihan rajakylästä. Aamulla miehet olivat lähteneet linnoitustoihin.

Olin toimitellut siinä tupatöitä. Esimerkiksi tein pullataikinan kohoamaan ja läksin navetalle. Olin antanut sioille normaali ruuat ja lehmille heinät. Olo tuntui vähän levottomalta, kun olin yksin ja ajattelin sodan uhkaa. Edellisenä iltana oli sotilaita kylässä ja puhuivat yhtä sun toista rajan kuulumisia.

Olin siellä navetan vintillä ja siinä kesken kaiken ikään kuin maailma olisi hajonnut. Kauhea ujellus ja räjähtely. Mustia kuoppia tuli ihan lähelle. Tuli tavallaan hetken paniikki. En saanut edes huudettua ja jalat eivät pitäneet. Sitten taas voimat ja järki rupesivat palaamaan. Annettiin eläimille moninkertaiset ruoka-

nokset, koska en voinut ajatellakaan että lehmiäkään voi ottaa mukaan, kun on paljon lunta ja kova pakkanen.

Siinä samassa miehet tulivat kotiin ja ruvettiin hevosia valjastamaan, katsottiin kun Palkealan talot olivat yhtenä tulimerenä.

Olihan se aikaisemmin syksyllä tullut kehoitus, että täytyisi pakata tarpeellista. Oli niitä pakattu mutta oli jo ehditty purkaakin. Toiseksi, että tarviasi varata jokaiselle kuivaa muonaa reppuihin. Menin siinä sisälle ja katsoin, että kaikki oli kunnossa. Levitin vielä sänkyni päälle virkatun peiton. En ymmärtänyt, että se reissu on näin pitkä.

Sitten lähdettiin ajelemaan kohti tuntematonta päämäärää. Siinä lähteissä vedin toisen mekon navettamekon päälle sekä monot jalkaan ja ulsterin päälle. Siinä vielä koiraani haaskellessani jäi eväsreppu jonnekin. Sauli otti rekeen isäni pyhäturkin ja se tuli näin mukaan. Matkanteko oli alkuun hidasta, kun hevoset pelkäsivät. Täytyi poiketa monta kertaa metsään, niin kuin siellä olisi oltu turvassa. Kesti useita tunteja, ennen kuin päästiin ylittämään Taipaleenjoen lossi. Lentokoneet häiritsivät myös siviiliväkeä. Joku jutteli, että kirkonkylällä oli tullut ammuksia asuntoihin.

Siitä lossilta jatkettiin matkaan. Ensimmäinen yö, olisiko se ollut Pyhäjärven puolta. Oli iso talo ja vastaanotto oli hyvin ynseä ihmisille, niin kuin hevosille.

Siinä eräs emäntä pyysi talon emännältä, että olisiko antaa jotain vanhoja vaatteita, kun hänen työtöt olivat yövaatteissa peittojen sisällä, kun lähtö oli ollut niin kiireinen. Emäntä sanoi koppavasti, ettei hän rupea jakamaan vaatteitaan tällaisel-

le porukalle.

Minulla oli ne kaksi hametta päalletysten ja samassa riisuin toisen ja annoin Taurenin lapsille. Siitä saakka olin Taurenin emännän ja isännän kanssa kuin sukulaiset heidän elinajansa.

Luulen, että tämäkin töykeä emäntä joutui lähipäivinä jättämään omansa ja kotinsa.

Sitten seuraava viikko. Se evakko-aival jäi niin hämäräksi, etten muista millastakaan tapahtumaa matkasta. Vain sen, että meidän hevoset olivat hurjat menemään, ja kun ei olleet kuin kirkkoreet perässä, ne eivät painaneet.

Viikon ajomatkan jälkeen illan hämärtyessä oltiin senaikaisessa määränpäässä. Isossa maalaistalossa Savonlinnan lähellä. Minut, Sauli ja hevoset otettiin oikein ystävällisesti vastaan. Sitten vasta rupesi selviämään, kun emäntä rupesi kyselemään. Silloin ei voinut mitään vastata. Sitten valkeni totuus ja tuli kova itku. Häntä, missä ovat vanhempamme. Ovatko he selvinneet pommituksilta ja mitä sanovat kun kaikki jäi kotiin.

Jäi heilläkin lääkärissä käymättä. Enkä saanut minäkään yhtään nuhteita. Isä oli yrittänyt, että pääsisi vielä kotiin, mutta yhtään siviiliä ei päästetty sinne päin.

Minulle jäi siitä lähdöstä ja elämistä jonkinlainen painajainen. Mahtoivatko ne joutua näkemään nälkää ja muuta kurjuutta ennen kuin niiden päivät päättyivät. Ja millä tavalla? Olen unissani usein lapsuuden kodissani ja kaikki on ennallaan. Minulla oli mielestäni hyvä koti, lapsuus nuoruus.

Vuosikymmeniä aina ajattelin, että pääseekö käymään entisillä kotitanhuvilla enää koskaan muuten kuin unen ukon mukana. Nyt se on

Sakkola-Seuran asiaa

toteutunut jo viisi kertaa. Ensimmäisen kerran olin yksin ja neljä kertaa mieheni on ollut mukana ja taas miehiä palaa sinne navetan raunioille. Vaikka täällä on oma koti ja perhe, niin juuret ovat kumminkin siellä, missä on lapsuuden iloista nauttinut. Saulin kanssa aina muistellaan. Olimme silloin kuin orpoja. Minä löysin vanhempani kahden viikon päästä.

Kohta sen jälkeen läksinkin taas lottahommiin. Ensin ilmavalvontaa ja siitä jatkossa kanttiinii ja joissain suuremmissakin tehtävissä olin välirauhan ajan. Jatkosodan alkaessa taas kanttiinissa kannaksella, jopa kotipitäjässä Tapparin ja Lumisuon lohkoilla.

Viimeisen vaiheen aikana siirrettiin pohjoiseen kenttäsairaalan kanttiinii.

Tulin tietämään, mitä oli sodan aikana olla sairaalan yhteydessä, niin Kannaksella kuin pohjoisessa. Lomat kuuluivat aina välillä asiaan, niin kuin sotilaillakin.

Minun lottaurani kesti noin viisi vuotta. Siviiliin pääsin 17. päivänä lokakuuta 1944 pohjoisesta. Sitten alkoikin evakkotaival ja se jatkuu yhä. Menneitä muistellen

Liisa Koskinen

Luvatonta tanssia

Lueskeltuani Carl-Erik Bruunin kirjoittamaa kirjaa HÄVITTÄJÄ-LENTOLAIVUE 26, joka toimi jatkosodan aikana mm. Sakkolan, Petäjäjärven ja Kilpasillan lentokentiltä

Vuosikokouksessa ei Sakkola-Seuran johtokuntaan tullut muutoksia ja puheenjohtajakin on entinen. Uutena varajäsenenä valittiin Risto Rantakari. Eniten keskustelua herätti toimintasuunnitelma. Kokouksessa piti alustuksen Karjalan Liiton toiminnanjohtaja Oili Parjo Liiton vuosiaiheesta "Perhe ja suku Karjalassa". Jäsenmaksua jouduttiin nostamaan, sillä seurojen jäsenmaksut Liitolle ovat nousseet! Jäsenmaksu on nyt 40 markkaa.

Retki Sakkolaan järjestetään 8.—10. 6. 94

Menemme taas joukolla kuunteleman miten käki kukkuu Suvannon rannoilla! Majoitus on varattu Sudenhännästä, kuten viime vuonna. Menemme Espoon Auton tilavalla bussilla Markku Naskalin turvallisesa kyydissä. Kotikyläkäynnit hoituvat paikallisilla takseilla "kimppakyyteinä" tuntiveloituksella. (Viime kesänä 50 mk/tunti). Matkan hinta 685 mk majoituksineen. Mukaan pääsee ilmoittautumisjärjestyksessä.

Mikäli saadaan paljon lähtijöitä, voidaan vunkoille antaa alennusta! Matkanjohtajana on Anni Purontaa, jolle voi ilmoittautua puh. (90) 775 3213 vain klo 14—15 tai os. Kol-sarantie 9 A 20, 00390 Helsinki. Häntä saavat matkallelähtijät tarkemmat ohjeet. Ilmoittautua voi myös puheenjohtaja Eila Arolle puh. (90) 889 402.

Karjalaisten kesäjuhille Tampereelle 17.—19. 6. ei ole yhteistä kuljetusta, mutta pitäkää toki juhlat mielessä ja menkää mukaan.

ENNAKKOTIETOJA toiminnasta: sauna- ja tarinailta Jollaksessa 7. 7., Pitäjäjuhlat Lempäälässä 6.—7. 8. (yhteinen retki), Kirkkopyhä mikkelinpäivänä 2.10. Kirkkonummella ja pikkujoulu 3.12. Suomenlinnassa.

Tietääkö joku, onko seuraavilla Sakkolassa syntyneillä nimi jossain sankarivainajien muistomerkillä tai hautalaatassa täällä Suomessa: Kurikka, Eino s. 1913, Laulajainen, Lauri s. 1922, Naskali, Vilppo s. 1923 ja Vuotilainen, Uuno s. 1925. Ellei nimiä ole muualla, heidät saadaan vielä Lappeenrannan muistomerkkiin. Tiedot tulisi ilmoittaa mahdollisimman pian Eila Arolle.

käsin, tuli esille hupaisa kuvaus sodan ajan tanssiaisista:

"4. 9. 1943 Rikosilmoitus:

Luvattomia tansseja Sakkolan pitäjän Riiskan kylässä asuvan tilallisen Jalmari Koposen navettarakennuksessa. ... parhaillaan tanssittiin haitarin ja viulun soitolla. Yleisöä 30 henkeä, joista 10 siviiliä. ... Taip-

le soitti viulua ja Vilen haitaria. Navetan lattia oli tehty liukkaaksi savel-la. Yhtäkkiä ilmestyi ikkunalaudalle konepistoolin piippu ja möreä ääni huusi: "Tupa tyhjäksi ja äkkiä!" Ja "sali" tyhjjeni."

Eros Jäske

Äidin puolelta
Sakkolan riiskalaisia.

Helena Eeva — laulujen tekijä

— Helena — sehän oli se yliälykäs tyttö. Koulutoverini, mutta ei meillä mitään yhteistä ollut. . . Helena oli poikkeus, hän oli jumalten lahja, teki mitä tahtoi. . .

— Helena Eeva, toki hänet muistan, häntä ei voi unohtaa millään. Hyvä tyttö, ja niin etevä! Tarkastaja Kärävä vei hänen työkirjansa, mihin lienee kouluhallitukseen. Hän kirjoitti sodan, sen talvisodan, aikana paljon, aluksi lehtien reunoihin, kun ei ollut muuta paperia, sitten hänelle hankittiin paperia. . .

— Eevan Helena — hän oli Suur-Savon Osuuskaupan kirjanpitäjä, kävi ohessa kauppakoulun. Sai kuulemma kympin keskiarvokseen. Ja sitten hän kirjoitti runoja, lauluja. Työn ohessa ne häneltä syntyivät. Kadehdittava etevä ja lahjakas.

— Eevan Helena. Siinä oli tyttö, jonkalaisia syntyy vain kerran vuosisadassa, luulen. Niin etevä hän oli.

Siinä oli torsoja koulu- ja työtoverien sekä opettajien muistikuvista, jotka koskevat Helena Eevaa, Metsäpirtin Eevalasta (Koselasta) lähtenyt lahjakasta evakkotyttöä. Aika ja elämäntapahtumat pusersivat hänet runoilijaksi ja ruoskivat aikanaan laulujen tekijäksi, ns. iskelmien sanoittajaksi.

Helenan lapsuus oli auvoisa — huolimatta siitä, että vastarakennettu hyvin kaunis koti oli palanut hiukan ennen hänen syntymäänsä. Sisaruksia oli neljä, Helena oli sarjan kolmas, syntyi 1923. Isä kuoli 1934. Vanhemmat sisaret avioituivat pian sen jälkeen. Äiti, kunnankätilä, jäi pitämään alaikäisten tyttäriensä kanssa vankahkoa maalaistaloa — isä oli ollut muun ohessa kunnallislautakunnan esimies (kunnanjohtaja). Helena hakeutui toimeen kodin ulkopuolelle, kaupan alalle.

Oli vuosi 1939, tuli YH, talot pulautivat täyteen vieraita sotilaita. Ra-

jakylät olivat sulloutuneet pitäjän keskiosiin lähievakkoina.

Antinpäivänä sitten räjähti, äkkiä, odottamatta. Alkoi talvisota. Helenan kotiväki pääsi tykistötulussa Taipaleenjoen taakse ja edelleen, juuri 16 vuotta täyttänyt Helena-tyttö jäi virran ylitettyään sen rannalle, aisti tiuhaan rakennettujen pitäjän keskeisten kylien tulipalot. Illan jo hämartyessä hän ”majoittui” joen rannalla olevaan Pärssisen kauppaan, järjesteli vähän kranaattien hujanhajan heittämiä tavarahyllyjä, lakaisi rikkoutuneet ikkunalasit lattialta, haki huopia ympärilleen, sytytti kynttilän valokseen.

Siinä tykkien jyristessä ja satojen tulipalojen loimussa sekä yhden ainoan kynttilän valossa Taipaleenjoen rannalla ensimmäisen sotapäivän iltana syntyivät seuraavat säkeet:

Kodit palavat.

Taipaleen virran juoksuun tulenlieskat hehkuvat kuvastuu. Maan, raudan ja kitkerä savun tuoksu yötulessa ympäri kulkeutuu.

Olin katkera vielä, kun virralle tulin, suru sumensi silmät ja vaiensi suun. Sen voitin, ja poveni roudikko suli: minä mukaudun kera heimoni muun.

Nyt olemme köyhiä. Voimat omat ja henki ainutta annettavaa. Nyt olemme alttiit ja alastomat sinun eessäsi, kallis isänmaa.

Yhtä osuvia säkeitä en ole nähnyt ainoankaan runosepon luoneen talvisodan ensimmäisistä tunnelmista.

* * *

Helena jäi ”sotalapseksi”, pyrki korsuihin ja olikin jonkin aikaa niissä Taipaleessa. Taistelujen kiristymisen ja päällystön jyrkät käskyt ajoivat hänet kumminkin pois tulen alta, lottatehtäviin hiukan taaemmaksi, sittemmin evakoksi Rantasalmel-

le. Sotien seurauksena muuttui asuinpaikka: mm. Kauhajoki — Metsäpirtti — Mikkeli — Helsinki. Nämä myöhemmin.

Jatkosodan aikana Helena oli pitkään Metsäpirtissä, toimessa osuuskaupassa. Lyhyinä vapaatuokioinaan hän kirjoitti paljon runoja, ajankohdaisia, luontoaiheisia ja itsetilitystä. Poljento, mitta, niissä oli yleensä määräävä — ja rikkumaton. Valtavan suosion saavuttivat armeijan parissa ”siviilityttöjen” järjestämät pari juhlaa, joihin Helena oli kirjoittanut pitkät kronikat sota-ajan elämästä, jossa siviilien ja sotilaiden elämä oli loimittain, hyvässä yhteispelissä kyllä.

Sodan aikana Helena varttui naiseksi, kihlautui, mutta joutui luovuttamaan rakastettunsa: tämä kaatui. Runoksi jalostettu sana jäi elämään ja pysyi hänen uskollisena ystävänsä. Sen käyttely suuntautui nyt tummiin sävyihin. Vain

luonnon temppelistä lohdun aina etsin ja sain koluten salojen kohdun, vainiot vaeltain.

Helena pohti paljon myös sodan ja syyllisyyden arvoitusta, päätyen satojen kysymysten jälkeen alkupisteseen:

mistä syylliset, mistä kaikkehen löytää voi. Täynnänsä itsekkyyttä vannoo kaikki suut kärsivänsä vain syyttä, syylliset ovat muut.

Siinäpä ohjenuora, kaanon, sotasyyllisyystuomioistuimelle! Mutta elämä voittaa! 19-vuotias runoilija julistaa saman runon lopuksi:

Silti ei ihmiskäsi — tunnen ja uskon niin — tuskansa aaltoihin huku, synkkiin, verisiin.

ja Metsäpirtin huikea runotyttö

Puhdistus-alhoon se vaipuu, turmasta estää sen povien puhtauskaipuu jumalallinen.

”Tunnen ja uskon niin” sanat koskevat muita, ei häntä itseään. Eettinen ja esteettinen minän rakentajan rima oli aina niin korkealla — itse hän oli sen asettanut. Vertaillen itseään muihin runoniekkoihin hän aivan parahtaa:

Jos heillä on takanaan sieluntaistot, ne on käyty jo loppuun, voittoon ja loon. Minä ihmisen salattavimmat vaistot runoraukoissani tuon päivänvaloon.

Kokonaisuudessaan runon teksti tuo mieleen Juhani Siljon runon Excelsior — mutta naisen tuntemana. Säkeiden taustana on ollut Helenan ankara eettisyys ja hyvin, hyvin suuri runoilijan ylpeys.

Säilyikö se loppuun asti?

Uskon, että se säilyi, mukautui, ”jalostui” arjen kestäväksi. Sodan ja niiden jälkimainingit ruhoivat herkästä työstä esiin perusolemuksen: ”laulaja olen ma laadultain”. Laulun sanoitukseen Helena sitten ryhtyi käyttäen käytännön syistä. Hän loi itse paljon ja käänsi vuosikaudet englannista ja ruotsista lähes kaikki meillä julkaistut laulujen tekstit. Fazerin musiikkituotannon pääkirjanpitäjänä — energian jättiläinen ja ”työnarkomaani” kun oli — hän o.t.o:na

laati vielä pari elokuvakäsikirjoitustakin.

Kotipitäjänsä Metsäpirtin kotiseutujuhlaan 12. 7. 1959 kirjoittamansa laajan 84-säkeistöisen juhlarunon hän päätti säkeistöllä:

Nämä muistot on perintö heimon sen, joka jäi sodan aaltojen alle. Se on kulkenut lävitse kärsimysten ja se siirtää laulunsa kirkkauden sukupolvelle seuraavalle.

Helena Eeva kuoli 24. 3. 1960. Sitä kaikkea, minkä lahjakkuus ja sen myötä taito ja tahto saivat esiin, ei sydän kestänyt. Työnsä lomassa hän oli lukenut ylioppilaaksi ja hitusta vaille filosofian kandidaatiksi.

Hänen runojensa ja laulujensa summa oli arvoitus, niin monessa paikassa niitä on, hajallaan ympäri Suomea. Kykyä hänellä oli riittävästi — vaikka yltää Suureksi Runoilijaksi, aikakautensa tulkiksi, jonka sana ohjaisi ja valaisisi meidän tavallisten ihmisten ajatuksia ja aikaansaannoksia ylevämpiin päämääriin.

Sitä ei hänelle suotu. Hän oli ennen muuta ”tilausrunoilija”, oli laulun aihe tilaajan tai oma. Se johti käyttämään nimimerkkejä, joiden takana voi paremmin toteuttaa omaa mieltään ja tahtoansa. Tunnetuimmat nimimerkit olivat H. Neva, Asser Tervasmäki ja H. Suolakivi. Yllättävästi on ajan kalvamisen kestänyt Helenan kevyesti pyöräyttämä liikkennelaulu ”Muista aina liikentees-

sä monta vaaraa omi eessä. . .” Voi vain kuvitella montako liikenneturmaa se laulu on estänyt.

Harmaat silmät oli ensimmäinen sävelletty sanoitus, vuosi oli ilmeisesti 1954. Siitä se lähti. . .

Aika sammaloi jos kultaakin. Helena Eevan tasoista ”laulajaa” en ole löytänyt viimeksikuluneeina neljänä vuosikymmenenä kotimaisten säe-seppojen parista.

Eero Kuoppa

SAKKOLA

Pikkubussilla omaan kotikylään joka päivä Lappeenrannasta. Tilausmatkoja 4–18 h seurueille. 390 mk sis kuljetuksen, turvoppan, pick-nick lounaan ja viisumin. Hot.majoitus tarvittaessa Lappeenrannassa 195 mk/henk.

Soita (953) 453 0110

MATKA-MIETTINEN

Kirkkokatu 10, 53100 Lappeenranta

• MUKANA MYÖS SAKKOLA-JUHLILLA •

SAKKOLA KARTTAKELLO

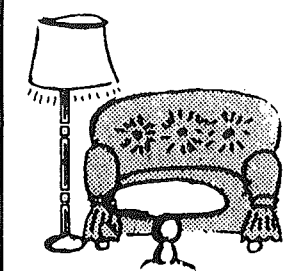
* Kotiin * Lahjaksi

Kello on lakattua koivuvaneria ja se on kooltaan noin 32 x 28 cm, kylien ja järvien nimet selvästi luettavissa, tarkka quartz-koneisto. Hinta 120.- (postikulut 45.-) = 165.- Sisältää patterin Kymmenen (10) päivän palautusoikeus.

Valmistus ja myynti:

PIPU Ky
Pertti Pirhonen
Lipontie 486
37500 Lempäälä

Puh. (931) 374 8930
Fax. (931) 374 8980

Verhoiluliike
AAPRO KIISKI
41490 NIEMISJÄRVI
☎ (941) 845 724
HANKASALMI

Erään sormuksen tarina

Olipa kerran... näinhän alkavat kaikki sadut, mutta tämä tarina ei ole satua vaan totta.

Elimme vuotta 1939 Karjalan kannaksella mistä tämä tarina kertoo. Sakkolan Kiviniemen markkinat pidettiin Vuoksen rannalla siinä lähellä laivalaituria noin kivenheiton päässä kodistamme. Mutta ennen näitä markkinoita oli muitakin tapahtumia. Oli laskiainen ja pääsiäinen ja pääsiäisen aikaan sai ostaa kaupasta suklaamunia jonka myöskin minä vähäisistä pennosistani ostin itselleni. Ja satuinkin ostamaan sellaisen missä oli sisällä sormus. Ja mikä sormus! — Kauniimpaa en ollut koskaan nähnyt. Kivi oli tavallista lasia ja kiven alla mitä kaunein kiiltokuva joka esitti rokokooaikais- ta paria valkoisine peruukkeineen. Minulle tämä sormus oli suuri aarre halpuudestaan huolimatta.

Sattui sitten tulemaan nämä markkinat ja tietysti me sisarukset menimme myöskin katsomaan mitä siellä tapahtui. Kävelimme ja katselimme mitä eri kojuissa myytiin ja ostin pumpernikkelin, se oli halpuudessaan ja maussaan sopiva minulle. Oli siellä kaikenlaista mikä maksoi rahaa mutta oli myöskin sellaista mitä sai katsella ilmaiseksi.

Olen aina ihaillut mustalaisia ja heidän asujaan ja näillä markkinoilla heitä oli monia. Komeita suoraryhtisiä nuoria naisia ja miehiä. Monet nuoret naiset kuvankauniita kuin Espanjan senjoriitat komeine profiileineen ja sysimustine hiuksineen. Tungosta oli ”laanilla” sillä markkinat vetivät kansaa puoleensa ympäri pitäjiä. Voi olla että tämä tungos oli syynä siihen että menetin kalleimman aarteeni, tai osan siitä. — Olimme tulleet kotiin ja satuin katsomaan sormustani ja huomasin niin kiven kuin kuvankin puuttuvan. Mikä pet-

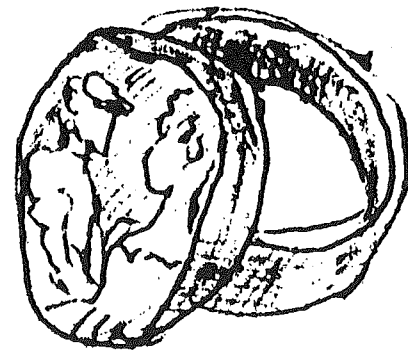
tymys ja suru! Mitä nyt teen?

Seuraavana päivänä tyhjjeni markkinalaani mutta pelto oli poljettu kuin elefantit olisivat pitäneet siellä tanssejaan! Ajattelin, — en täältä varmaan löydä kadottamiani, mutta kuitenkin kävelin siellä ja etsin, mutta sehän oli ihan turhaa työtä. Eihän niin suurelta alalta löydä niin pienen pieniä esineitä. — Pettyneenä tulin kotiin enkä halunnut enää pitää sormusta sormessani vaan heitin sen pois. Se oli kadottanut kaiken arvonsa nyt kun siitä puuttui sekä kuva että kivi.

Mutta en koskaan unohtanut sormustani vaan sen lapsenomainen loisto oli muistojeni kätköissä ja putkahti esiin silloin tällöin kuin muistelin lapsuuttani siellä Vuoksen rannalla.

Ja kävikin niin että lähestyessäni määrättyä syntymävuottani tuli tuo sormus taas mieleeni ja päätin että teetan itselleni kopion siitä. Asiasta toimeen! Kun oli mahdotonta löytää kiiltokuvaa niin pienessä koossa päätin että teen sen itse. Ja silmä tarkkana, varmalla kädellä syntyi melkein samanlainen kuva. Ja sitten kivi. Sain sopivan kokoisen vuorikristallin ostettua eräältä korukauppiaalta ja nyt puuttui ainoastaan hopeaseppä. Sain eräältä tuttavalta osoitteen, kotona laitoin aarteeni laukuuni, nappasin pyörän alleni ja kii-ruhdin kultasepän verstaaseen. Kerroin hänelle lapsuudenaikaisen sormuksen historian ja hän kuunteli sitä kiinnostuneena. Kerroin miten haluan sormuksen ulkonäön ja hän sanoi soittavansa kun sormus on valmis.

Ja sitten eräänä päivänä soi puhelini: nyt on sormus valmis ja siitä on tullut hyvin kaunis. Tulen hakemaan sen heti, sanoin ja taas pyörän selkään rahat laukussa. Jännitykseni oli

suuri kun kultaseppä ojensi sormuksen ja työnsi sen sormeeni. — Sain melkein kyyneleet silmiini sillä sormus vastasi odotuksiani vaikkakaan se ei vastannut alkuperäistä. — Näin päättyy satu sormuksesta mutta jatkuu kenties perillisestä perilliseen.

Martta Olesen

Kuoleman kentät

Tämä oli erilainen retki. Elokuu -93. Kaakkois-Suomen Rajamieskilta. Matka entisille taistelupaikoille: Viipuri — Muolaa — Äyräpää — Vuosalmi — Kiviniemi — Rautu — Taipaleenjoki — Metsäpirtti — Kivennapa — Lempaala — Terijoki — Vammelsuu — Kuolemanjärvi — Viipuri. Tuohon kierrokseen sisältyy paljon kuolemaa, kärsimyksiä ja tuskaa. Vähemmän iloja. Vain muutama nauru. Nauru sodalle. Tuo kierros pitää sisällään toisen maailmansodan aikana yli satatuhatta kuolemaa. Noin kolmesataatuhatta haavoittunutta. Jäljet näkyvät yhä. Ne näkyvät maastossa. Ne näkyvät veteraanien kasvoilla ja askelissa. Ne kulkevat sotainvalidien mukana. Niin monta hyvää ystävää kannettiin pois. Kaikki itsenäisyyden vuoksi. Uhri oli uskomattoman raskas. Suorastaan painava. Se oli viedä meidät upoksiin kansana. Kuitenkin olemme yhä olemassa.

Seisoessani Äyräpään kirkon raunioilla kuulin jälleen sen jylinän kesä—heinäkuulta -44. Näin mielessäni Vuokseen hukkuvat sotilaat. Kolmen viikon aikana tuossa maastossa kaatui yli kuusituhatta suomalaista ja kaksikymmentäkahdeksantuhatta puna-armeijan miestä. Heille on pystytetty yhteinen muistokivi Äyräpään kirkon raunioiden läheisyyteen. En tiedä tiesivätkö puna-armeijan sotilaat minkä puolesta he taistelivat?

Jos se oli Neuvostoliitto ja kommunismi, he taistelivat sellaisen vuoksi jota ei enää ole. Meillä on vielä se minkä eteen lähdimme vastahyökkäykseen yhä uudelleen. Meillä on vapaus elää ja vapaus asua. On eri asia osaammeko käyttää tuota oikeuttamme oikein. Minusta tuntuu, että emme kaikistellen osaa. Tai paremminkin valtaa käyttävät eivät osaa. Olemme eläneet kuin tuhlaajapoijat. Olemme syöneet enemmän kuin olemme tienanneet. Meillä ei mene nyt hyvin. Uskon, että meillä olisi ollut edellytyksiä parempaan. Emme me taistelijat ajatelleet rynnäkköön lähtiessämme hyvinvointia. Annetun tehtävän täyttäminen oli tärkeintä. Hoitaa homma. Ehkä me joskus kuvittelimme: sitten kun sota on ohi, on kaikki hyvin. Niin me uskoimme. Kovin ponnistuksin selvisimme siirtoväen asuttamisesta, oikeudettomista sotakorvauksista ja alueluovutuksista. Nyt näyttää selviäminen rauhanoloissa olevan ainakin yhtä vaikeaa. Entinen selviämisen oppi on unohdettu. On eletty pää pinnalla eikä jalat ole täyttäneet pohjaan. Tämän kaltaisia ajatuksia liikkui mielessäni katsoessani Äyräpään harjulta Vuosalmen aukealle, jossa veljeni Arvo kohtasi sotilaan matkapään johtaessaan pataljoonaansa vastaiskuun. Oli 10. heinäkuuta -44. Kerrotaan, että noina päivinä Vuoksen vesi oli verestä punaisena.

En osannut muuta kuin hiljentyä rukousasentoon. Karjalan hinta on kallis ja vapauden lunnaat suuret. Taipaleen joen rannalla — Metsäpirtin puolella katsoin tummaan virtaan. Talvisodan aikana ja sen jälkeisenä keväänä joki kuljetti ison joukon kaatuneita sotureita. Taipaleen — Terenttilän — Kirvesmäen — Keljan maisemissa kaatui liki 6000 suomalaista ja noin 30.000 venäläistä sotilasta. Hakekaa kirjastosta Yrjö Jylhän runokokoelma: ”Kiirastuli” — se kertoo noista ajoista. Kapteeni Yrjö Jylhä oli komppanian päällikkönä Kirvesmäen lohkolla. Hän kirjoitti siitä todellisuudesta mitä oli miestensä kanssa kokenut.

Siiranmäki — Kivennapa. Adolf Enrothin johtama JR 7 otti noissa maisemissa vastaan kesäkuun -44 suurhyökkäyksen. Se taisteli aikavoitosta. On aina sykähdyttävää kuulla tuon vanhan taistelijan viestiä tämän päivän sukupolville. On sitten eri asia meneekö viesti perille. Osaammeko käyttää oikein sitä vapauden lahjaa, jonka sotien veteraanit ovat meille jättäneet; Tämän päivän poliitikkojen olisi hyvinkin aiheellista lukea uudelleen toisen maailmansodan historia ja ottaa oppia siitä. Muuten heidän panoksensa vapaan Suomen hyväksi jää kovin kepeäksi ja painoarvoltaan vähäiseksi.

Retkellä mukana Topi Aava.

Kultamerkki Pulakalle

Uuno Pulakalle on myönnetty Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki. Pulakka Ruovedeltä on toiminut pitkään mm. Suvanto-Säätiössä.

SAKKOLAN KIVINIEMI
AIK. 12.5. 3-4 pv 690,- -940,-
METSOLAT-
sarjaa kuvataan Sakkolassa 20.-22.6.!
MATKAMAAILMA
 Aleksanterinkatu 29, 33100 TAMPERE, puh. 931-212 0322

Taidokkaita kuvia Kannakselta

Kimmo Kuure KAUNIS KARJALAN MAA — Maisemia Kannakselta -kuvateos 22x25 cm, 96 sivua, 99 värikuvaa, 195 mk, Gummeruksen kirjapaino, omakustanne.

Kaunis Karjalan Maa on ajankohdainen värikuvateos, sillä korkeatasoisesti painettu kirja kertoo kesäisten luonto- ja kulttuurimaisemien kautta koko Kannaksen luovutetusta alueesta: noin sadassa kuvassa esit-tyt-tyy jokainen entinen suomalaispi-täjä. Kuure peilaa kuviensa välityk-sellä karjalaisten tunteja Kannaksen kesään, evakkolasten ihanaan ja au-rinkoiseen kasvuympäristöön. Tä-män maiseman teos esittelee kauniiden ja jopa hieman romanttissävyy-sien, väliin sykehdyttävän herkkien, mutta samalla todellisten näkymien avulla.

Valokuvaaja Kimmo Kuure on it-se toisen polven evakkoja, sillä hänen

aitinsä joutui nuorena tyttönä pake-nemaan sotaa Viipurin Uuraan saa-resta. Kuure on saanut kuvateokses-taan lukijoilta ja lehdistöltä paljon myönteistä palautetta. Lisäksi hänen Keski-Suomessa tallentama otoksen-sa niittykukkien keskellä aurinkois-es-ti hymyilevästä pikkutyöstä valittiin Suomen Luontokuvaksi 1994.

Kirjan kuvat syntyivät kesän 1992 aikana kymmenellä kuvausmatkalla eri puolille Kannasta, jossa Kuure liikkui omalla autollaan. Kuure häm-mästelee sitä, kuinka tiheä tieverkosto Karjalan Kannaksella on jo kolme-kymmentäluvun lopulla ollut — ja eipä sinne uusia teitä ole sen jälkeen juurikaan rakennettu.

Kuvateokseen syventyvä voi kier-tää merenrantaa pitkin alkaen Säk-kijärveltä Viipurin ja Koiviston kaut-ta Terijoelle, sisämaan metsien ja jär-vien sekä Vuoksen mahtavan vesistön

kautta Laatokan rantamille ja Kone-vitsaan päätyen lopulta Käkisalmen kautta Hiitolaan. Paljon suomalaisil-le hyvinkin tuttua nimistöä vilahte-lee kirjan teksteissä ja kuvissa.

Varsin hyödyllisiä ovat kirjan al-kuun ja loppuun painetut 1930-luvun karttakuvat, jotka nuoremman pol-ven ihmisillekin kertovat missä men-nään. Kartan avulla voi tehdä ensi ke-sän matkasuunnitelmia ja kirjan voi ottaa mukaan vaikkapa Kannaksen matkalle. Kirjan loppusivuilla ovat venäjänkieliset käännökset kuvateks-teistä. Mainio lahjateos evakkotyöil-le ja -pojille, sotaveteraaneille ja muillekin alueen luonnonmaisemas-ta kiinnostuneille. Kirjan voi hank-kia kirjakaupasta (195 mk) tai suo-raan tekijältä (160 mk + 35 mk posti-tuskulut): p. 9698-781547.

Sinulle, kaunis Karjala

Sinua kaunis Karjala, ei lapsesi koskaan unhoita. Aina liplattaa muistoissa Laatokan laineet, ne hel-lästi keventää arkiset paineet. Siellä on rakkaat järvet, joet ja kunnivat kunnaat, niistä kerran on maksettu kalliit lunnaat.

Ei sinua Karjala kaunoinen, voi vieras laillani armastaa, niin vähän enää jäljellä sieltä on. Vai paljonko sittenkin, sitä mietin, kun hiljaa aat-telin. Sitä muistojen kallista helmi-nauhaa puran ja kerin, vuorotellen joskus hymyillen, joskus huokaellen.

Niin selvästi piirtyy kuvat vuosien takaa, kun kaikki vielä oli kaunista ja ihanaa. Luoja piti huolen omis-taan, elo oli huolta vailla, käet kuk-kui, linnut lauloi, riemuista sai koti-mailla. Isä, äiti lastaan rakasti, mum-

mo sekä äijä hellien hoivaili.

Kun sitten sota lieskat löi, se meil-le lähtökäskyn antoi. Kyynelsilmin lapset Karjalan kotikonnut rakkaat jättää, mutta ikävöivät takaisin päi-vin ja öin.

En ole katkera kun käyn siellä päin, mikä annettava oli, olkoon näin. Vain rauniot Riiskan kodista jäljellä on, mutta aina jotain somaa tuntuu mielessä, eikä siellä olo ole lohduton.

Kaikki on tuttua tutumpaa, on po-lut entiset, on kukkaa monta, iha-naa. Heleästi paistaa helottelee päi-vä mailla Karjalan. On muistot kai-kesta niin suloiset, taas paljon omaa sieltä talletan.

Riiskan tyttö

Unohda ikävät hetket

Unohda pilviset päivät,
mutta älä aurinkoisia tunteja.
Unohda hetket ikävät,
mutta älä hetkiä voitettuja.

Unohda virheet,
joita ei voi korjata,
mutta älä erehdysten
tuomaa oppia.
Unohda epäonni,
joka täytyy kohdata,
mutta älä aikaa,
jolloin onni alkoi potkia.

Unohda päivät,
jotka olet ollut yksin,
mutta älä kohtaamaasi
hymyilevää kulkijaa.
Unohda suunnitelmat,
jotka eivät toimineet,
mutta älä koskaan unohda
kantaa mielessäsi unelmaa.

Marja Laiho

Pentti Virrankoski:

Karjala takaisin — suhteet Venäjään terveiksi

58 sivua. Hinta 50,—. Karjalan Kirjapaino Oy, Lappeenranta 1994.

Kirjasen ”Karjala takaisin — suhteet Venäjään terveiksi” tarkoitus näkyy sen nimestä. Olisi päästävä Suo-men ja Venäjän suhteiden historial-lisista rasitteista, jotta kansojen vä-lille voisi syntyä aito ja kestävä ystä-vyys. Pahin rasite on, että Venäjä pi-tää yhä hallussaan Suomelta 1940—44 riistettyjä alueita, joista tärkeintä kirjassa nimitetään Kanta-Karjalaksi.

Salatakseen venäläisiltä totuuden pari sikäläistä kirjoittajaa on koros-tanut, että Kanta-Karjalan asukkaat eivät olleet vuonna 1939 suomalaisia vaan karjalaisia. Tarkoituksena on sekoittaa Suomen-Karjala ja Itä-Kar-jala, joka on kuulunut koko histori-allisen ajan Venäjään. Todellisuudes-sa ne karjalaiset, jotka pakenivat 1940 Stalinin teloittajia Suomen jäl-jellejääneseen osaan, olivat tietysti suomalaisia, yksi Suomen kansan kolmesta kantaheimosta, joka oli asunut tuhansia vuosia Kanta-Karja-lassa.

Kirjassa torjutaan myös väite, et-tä suomalaiset olivat syllisiä talviso-taan ja varsinkin jatkosotaan. Talvi-sota johtui Stalinin imperialistisesta valloitushalusta, jatkosota taas siitä, että Suomi oli saatettu Moskovan rauhassa 1940 avuttomaan asemaan, odottamaan Neuvostoliiton miehitys-tä. Baltian maiden itsenäisyyden tu-hoaminen kesällä 1940 osoitti meille riittävän hyvin, kuinka Suomen kä-

visi, ellei joltakin taholta saataisi tu-kea, ja kun sitä ei ollut saatavilla muualta, se otettiin Saksasta. Tämä johti uuteen sotaan Neuvostoliittoa vastaan, mutta syynä oli yksinomaan Stalinin politiikka.

Venäjän johtomiehet ovat toistel-leet itsepäisesti, että Karjala kuuluu Venäjään. Tämä ei ole kuitenkaan täsmällinen ilmaisu. Pitäisi sanoa: osa Karjalaa ja eräät muut alueet lue-taan nykyisin Venäjään, koska hyök-käsimme 1939 rauhallisen ja puolueettoman Suomen kimppuun, riis-timme nämä alueet väkivalloin kah-dessa verisessä sodassa emmekä ha-lua palauttaa niitä, kun ei ole pak-ko. Historiallista totuutta ei mikään propaganda pysty muuttamaan.

On myös turha sanoa, että Venä-jän kansa ei ole syllistynyt Suomal-le tehtyihin vääryyksiin. Eivät ny-kyään elävät venäläiset tietysti ole-kaan, mutta he pitävät edelleen hal-lussaan Suomelta riistettyjä maita. Vasta niiden palauttaminen sovitaa tehdyt rikokset, muuten syllisyys koskee myös nykyistä Venäjää.

Suomessakin on yritetty jatkuvasti väittää, että Karjalan palauttamisesta olisi pelkkää vahinkoa. Yleisin lienee ollut väite Karjalan saamisen talou-dellisesta tuhoisuudesta, mutta miten sitä voidaan perustella? Kuinka voisi laaja, edullisessa paikassa sijaitseva ja arvokas alue olla maalle taloudel-lisesti vahingollinen? Tärkeämpi vas-taväite koskee Suomelta riistetyillä alueilla asuvaa venäläisväestöä, jos-

ta osan tulisi kirjoittajan mielestä siirtyä pois, koska maiden liittäminen Suomeen ei muuten olisi todellinen vaan pelkästään näennäinen hyvitys.

Kirjoittaja katsoo, että autonomi-sen Suomen ja Venäjän hyvät suhteet olisi pyrittävä palauttamaan, tosin uudelta pohjalta, koska Suomi on it-senäinen maa. Tästä olisi hyvin pal-jon hyötyä myös Venäjälle, etenkin Pietarille ja maan koko luoteisosal-le. Mutta elleivät venäläiset luovu kolonialismista, jota Suomelta riistetty-jen maiden nykyinen tila edustaa, to-dellista luottamusta kansojen välille on vaikea saada aikaan, ystävyydes-tä puhumattakaan.

Kirjoittajan mielestä Venäjälle ei pidä esittää vaatimuksia, vaan on vedottava venäläisten oikeudentuntoon ja terveeseen järkeen. Tämä edellyt-tää sitä, että venäläisille kerrotaan to-tuus siitä, mitä heidän johtajansa ovat tehneet Suomelle. Varsinaiset käytännön toimet riistettyjen maiden palauttamiseksi jäävät tietenkin Suo-men ulkopoliittikkaa hoitavien valti-onelinten tehtäväksi, eikä yksityisen kansalaisen ole syytä ryhtyä anta-maan niille neuvoja, vielä vähemmän rajoittamaan etukäteen niiden mah-dollisuuksia neuvotella yksityiskoh-dista.

Kirjoittaja Pertti Virrankoski on Turun yliopiston Suomen historian täysinpalvellut professori, Suomen historiallisen Seuran tutkijajäsen ja Suomen tiedeakatemian jäsen.

Seuraava Suvannon Seutu
numero 4. ilmestyy juhannuksen aikoihin.
Kesämuistelot ym. aineisto pikaisesti toimitukseen,
viimeistään toukokuun aikana.

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uuno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

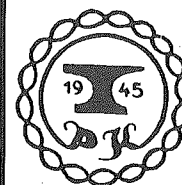
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

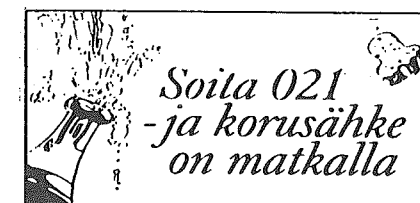
PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

**Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita**

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1994 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 3748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku